

Innspill til ny Digitaliseringsstrategi fra workshop “Bygge en datadreven fremtid: fra orden i eget hus til bærekraftige tjenester” under NOKIOS-konferansen

Norsk konferanse for IKT i offentlig sektor (NOKIOS) ble arrangert i for 17. gang i slutten av oktober. Konferansen er en møteplass for aktører fra offentlig og privat sektor med mål om å jobbe mot bedre og mer effektive offentlige tjenester i Norge gjennom god bruk av IKT. Under årets konferanse ble det gjennomført en workshop med tema “Bygge en datadreven fremtid: Fra orden i eget hus til bærekraftige tjenester”. Workshopen tok for seg hva som skal til for at offentlige virksomheter kan gå vegen fra Orden i eget hus, til å bli digitalt datadrevne virksomheter. Relevante områder for innlegg og workshop var styring, kompetanse, tekniske og juridiske rammer og ansvar for data. Som del av workshopen ble det i grupper diskutert hvordan myndighetene, og spesifikt den nye digitaliseringsstrategien kan støtte offentlige virksomheter i dette arbeidet.

Innspillet er sammenfattet på bakgrunn av innspill fra diskusjoner og workshop, samt innlegg fra Heather Broomfield fra UiO/Digdir, Geir Myrind (Skatteetaten), Gustav Aagesen (Lånekassen), Fredrik Øvergård (Fosen IKT), samt Jens Berget (Malvik Kommune). Workshopen samlet 41 deltakere fra statlig, kommunal og privat sektor, og ble fasilitert og ledet av Miriam Urke Nesbø, NTNU og Silje Reiten Blichfeldt, NTNU

Overordnet sett er forventningen til strategien at den fremmer gode felles rammeverk, og oppfordrer til felles løsninger på tvers av offentlig sektor, så vel som privat sektor der dette er nyttig. En effektiv forvaltning, med høy kvalitet i bruk, gjenbruk, og deling av data trenger støttestrukturene myndighetene gir når det kommer til å lede an i regelverksforståelse og mulighetsstudier. Når det er sagt, er det viktig at strategien tar høyde for endringer i de økonomiske vilkårene for offentlig sektor, bidrar i å støtte sektoren i prioritering av tiltak, og peker ut en retning for hvor det er ønskelig at offentlig sektor skal utvikle seg.

Peke ut en retning for hvor det er ønskelig at offentlig sektor skal utvikle seg.

Det er behov for å fokusere på hva offentlig virksomheter ønsker og har som oppdrag å oppnå, og hva som er nødvendig av data for å få det til. Fokuset til nå, når det gjelder bruk av offentlighetens data, har i stor grad vært på det juridiske planet - “hva er lov og ikke?”, samt hva en kan få til med de dataene som er tilgjengelig i en virksomhet. Ved å vri offentlig sektor fra å være reaktiv, til å bli proaktive datadrevne virksomheter vil vi kunne fokusere mindre på enkeltjenesteproduksjon med “brukeren i sentrum”, og mer på større skifter i det offentliges støtte av befolkningen gjennom livet. “Befolkningen i sentrum” bør være førende for utvikling av offentlig sektor i framtida.

Det er stort potensiale for å se på dagens rammer for deling av tjenester, kode og kompetanse mellom kommuner. Utvikling og digitalisering av kommunal sektor må ta lærdom fra sektorer hvor stordriftsfordeler er hentet ut gjennom felles anskaffelser, eller utvikling av sektorspesifikke systemer. Eksempelvis kan positive og negative erfaringer fra UH-sektorens Sikt være nyttig for å undersøke hvorvidt en slik modell kunne gi gevinster for kommunal sektor. Det er viktig å sikre lik behandling uavhengig av hvilken kommune en er innbygger i. Et likere digitalt tilbud kan ivaretas ved å samarbeide om eksempelvis innkjøp/utvikling av større digitaliseringstiltak, samt arbeid med sikkerhetstiltak og andre rammeverk for digitalisering.

Vi må sikre at offentlige virksomheter kan bruke ressurser på å forstå og levere helhetlige tilbud til befolkningen. Myndighetene må derfor ta sin rolle når det gjelder regelverksforståelse av dagens, og morgendagens lover. Herunder forordningene og direktivene som er planlagt innført i EU og derfor EØS. Det brukes i dag svært mye tid og energi på tvers av offentlig sektor på regelverksforståelse og forsøk på etterlevelse. Det er derfor stort potensiale for effektivisering av offentlig sektor sin relasjon til regelverksforståelse rundt bruk, gjenbruk, og deling av data, samt andre regelverk som påvirker digitalisering av det offentlige. Datatilsynets rolle innen personvernforståelse, samt Digdir sine sammenstillinger av kommende lovverk fra EU er gode eksempel¹, men det er et klart behov for å tilgjengeliggjøre tjenester og forum for forståelse og etterlevelse av regelverk på tvers av offentlig sektor. Forordninger og direktiv som kommer fra EU legger ansvaret for etterlevelse mer tydelig på organisasjonene, og derfor er det stadig mer tydelig at disse ansvarliggjøres. Når det er sagt er det mye å hente på at ikke alle offentlige virksomheter vil måtte ta diskusjonene alene. Det er naturlig å se for seg fellesforum for deler av sektoren som har like utgangspunkt og relasjoner til regelverkene. Dette vil bidra til å hindre at regelverk blir hinder og bremseklosser for innovasjon. Det er ønskelig at strategien bidrar til å skape bevissthet rundt ansvaret for dataforvaltning, og fortsette støtten og fokuset på behovet for orden i eget hus. Det er særlig viktig å finne gode retningslinjer for bruk og forvaltning av befolkningens data, som oppleves som tilgjengelige og digitaliseringsfremmende for offentlig sektor.

Det er behov for å fremme behovet for kompetanseøkning i samfunnet når det kommer til ansvarlig digitalisering og teknologiforståelse. Norge har i dag mangel på tilstrekkelig og riktig kompetanse innen bruk og utvikling av teknologi. Det er derfor viktig å stille klare forventninger til utdanningsinstitusjonene til å utdanne kandidater med riktig og viktig teknologikompetanse, men også kompetanse innen ansvarlig bruk av ny teknologi. Det bør forventes at alle uteksaminerte kandidater har basiskompetanse innen både teknologi og det faget en tar, men også etisk bruk av data og ny teknologi, uavhengig av hvilket studie de har tatt. Tilstrekkelig innsikt i teknologi, og hvordan denne påvirker verden vi lever i, er viktig å sikre på alle utdanningsnivå. I tillegg er det viktig å arbeide mot å heve den generelle kompetansen i befolkninga. Å drive kompetanseøkning i en hel befolkning krever dedikert innsats over mange år, og det er viktig at det vurderes hvordan det vil påvirke kunnskapssektoren. Det er også stort mulighetsrom når det gjelder å jobbe mer målrettet med kompetansenettverk både i offentlig sektor, men også på tvers av offentlig og privat sfære. Allmenngjøringen av kunstig intelligens bør brukes som en testarena for hvordan Norge møter ny teknologi på en framtidsetta, men trygg og helhetlig måte.

En helhetlig tilnærming til data-drevet bør innebære regelverksforståelse - spesielt innen informasjonssikkerhet, personvern, og EU forordninger eks. AIA og DGA, etiske vurderinger av bruk av data på nye måter, men også mulighetsromsutnyttelse for offentlig sektor. Det er derfor særlig viktig at det benyttes en tverrfaglig innfallsvinkel til arbeidet. Dette inkluderer kompetanse innen offentlig administrasjon i tillegg til jus- og teknologikompetanse.

¹ [Oversikt over EU-regelverk om deling og bruk av data | Digdir](#)